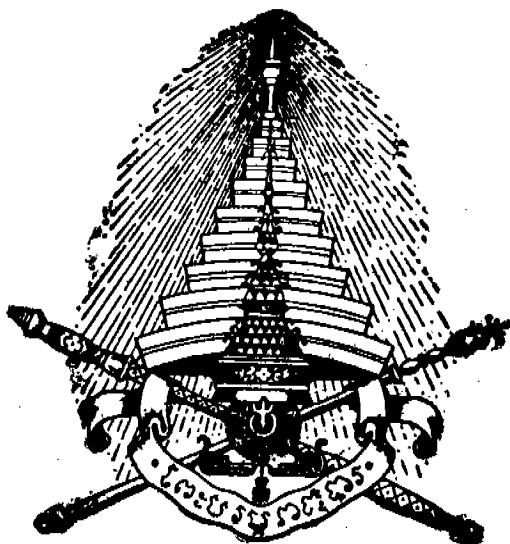


วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๓ น้ ๒๑๘



ประกาศสถาปนาเดือนกรม
พระพุทธรักษา ๒๕๕๕

ศุภมัสตฺ พระพุทธรักษาสถล เป็นอดีตภาค ๒๕๕๕ พรรษา
ปีตยบันกาล นาคสังวัจฉร พุทธจิกายนมาส เอกาทสมสุรทิน
โสรวาร โดยกาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ เอกอรรค
มหาบุรุษบรมนราธิราช พนิตประชานารทมหาสมมตวงษ์ อดิศัย
พงษวิมลรัตน วรขัตติยราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิ
ราชสังกาศ อุกโตสุชาติสังสุทธเคราะหณี จักรีบรมนารถ

เล่ม ๓๓ หน้า ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕

จุฬาลงกรณ์ราชวรังกูร บรมมกุฏนเรนทรสุรัสันตติงษ์วิสิฐ
สุสาธิตบุรพาธิการ อุดุลยกฤษฏาภินินหาร อติเรกบุญฤทธิ
ธัญลักษณ์วิจิตรโสภาคยสรรพางค์ มหาชนิตตะมางคประณต
บาทบงกชยุคล ประสัทธิสรรพสุภผล อุดมบรมสุขุมาลัย
ทิพยเทพาวตาร ไพศาลเกียรติคุณ อุดุลยพิเศษ สรรพพิภเวศ
ภานุรักษ์ บรมิศักดิ์สมญา เทพทวารวดี ศรีมหาบุรุษสุดสมบัติ
เสนางคนิกรรัตนอัศวโกศล ประพนธปริชามัทวสมาจาร บรมิพรณ
คุณसारสขามาหินคร วรุตเมกราชติลก มหาปริวารนายกอนันต์
มหันตวรฤทธิเดช สรรพวิเศษศรีวัชร บรมชนกาศิศรสมมต
ประสัทธิวรยสมโหดม บรมราชสมบัติ นพปฏิลาสเวตฉัตร
ฉัตร ศิริรัตโนปลักษณ์มหาบรมราชาภิเศกภิสิต สรรพ
ทศกสิวิจิตรไชย สกลมไหศวรรียมหาสวามินทร์ มเหศวรมหินทร
มหารามาธิราชโรดม บรมนารถชาติอาชาวไศรย พุทธาทิไตร
รัตนสรณารักษ์ อุดุลยศักดิ์อรรคนเรศราชิปดี เมตตากรรณา
สีตลหฤไทย อโนปไมยบุญการ สกลไพศาลมหาวิชญาธิเบนท์
ปรเมนทรธรรมิกมหาราชาธิราช บรมนารถบพิตร พระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว

• เดิมเป็นนเรศราชิปดี แต่ยกราชิปดีขึ้นเป็นค่านำ
พระปรมาภิไธยแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ให้คงไว้เพียงนี้

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๐

ทรงพระราชดำริเห็นว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า
อัยยญาติเดชาวรุณ กรมขุนนครราชสีมา เป็นพระราชอนุชาที่ได้
ทรงพระเสนาหาโดยสนิทสนมพระองค์หนึ่ง และตั้งแต่เมื่อเสด็จ
พระราชดำเนินกลับเข้ามาจากประเทศยุโรป สมเด็จพระเจ้าน้อง
ยาเธอพระองค์นี้ ก็ได้เสด็จไปประทับอยู่ด้วยณพระราชวัง
สราญรมย์ และได้ทรงเป็นผู้สอนวิทยาการต่าง ๆ เอง เพื่อ
เตรียมการที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอจะได้เสด็จออกไปศึกษา
ณประเทศยุโรป จึงนับว่าได้ทรงมีโอกาสสังเกตพระนิสัยและ
อัธยาศัย แห่งสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์นี้ โดยละเอียด
ทรงสังเกตเห็นได้ชัดเจนแล้วว่า ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์อยู่แล้ว
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์นี้ มีพระอัธยาศัยสุจริต เป็นที่
เสนาหาแต่ชนทั่วไป ครั้นเมื่อทรงพระเจริญวัยประกอบด้วยวุฒิ
ปรีชาสมควรจะรับราชการได้แล้ว ก็ได้ทรงเข้ารับราชการใน
กรมทหารบก ดำรงพระยศตั้งแต่ตำแหน่งต่ำที่สุดขึ้นมา คือ
ตั้งแต่เป็นนายร้อยตรี ทำการในตำแหน่งผู้บังคับหมวดในโรงเรียน
นายร้อย แล้วเลื่อนพระยศเป็นนายร้อยโททรงกระทำหน้าที่
ผู้บังคับกองร้อยในโรงเรียนนายร้อย แล้วเลื่อนพระยศเป็น
นายร้อยเอก เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองพันที่ ๒ กรมทหารบก

เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

รพที่ ๑ มหาเด็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วจึงได้เลื่อนพระยศเป็นนายพันตรี นายพันโทขึ้นมาตามลำดับ จนในเวลานี้ ได้ทรงเป็นผู้บังคับการกรมทหารบก รพที่ ๑๑ รักษาพระองค์

ตามอาการที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์นี้ ได้รับราชการในกรมทหารบกตั้งพรรณามาแล้ว เป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์แรกที่ได้ทรงรับราชการตั้งแต่ตำแหน่งต่ำที่สุด แล้วจึงได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาตามลำดับเหมือนนายทหารสามัญ แม้ได้ดำรงพระอิสริยยศโดยพระชาติอยู่ในชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้าก็ดี แต่กีฬาได้ทรงถือทิวฎีมานะ อันเป็นเหตุชักนำ ให้ดำเนินไปในทางที่ผิด จึงหาได้ทรงเห็นเป็นสำคัญในเรื่องยศศักดิ์นั้นไม่ ทรงตั้งพระหฤทัยเอาแต่ราชการเป็นประมาณ ทั้งมีพระอุตสาหวีรยุทธกระทำกิจการในหน้าที่ตามตำแหน่งนั้น ๆ โดยบริบูรณ์เหมือนกันกับนายทหารทั่วไป ไม่มีการยกเว้นสิ่งใดสิ่งหนึ่งเลย ควรนับว่าได้ทรงกระทำให้เป็นตัวอย่างอันดี แก่ผู้ที่จะรับราชการแผ่นดินทั้งปวงทั่วไป ให้เห็นได้ว่าผู้มีตระกูลสูงย่อมไม่เป็นการขัดข้องแก่ที่จะรับราชการในตำแหน่งที่ต่ำ เพราะเหตุว่าธรรมดาผู้ที่จะเป็นผู้บังคับบัญชาการงานเหนือผู้น้อย ถ้าได้เคยกระทำการตั้งแต่ชั้นต่ำขึ้นมาด้วยตนเองแล้ว ย่อมจะได้ทราบกิจการ

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๒

นั้น ๆ ได้โดยเฉลี่ยดี รู้ความยากง่ายทุกข์ของผู้ป่วย เมื่อได้เป็นผู้ใหญ่ขึ้น ก็สามารถจะบังคับบัญชาผู้น้อยได้ในทางที่ชอบที่ควร มิให้เอนเอียงความลำบากแก่ผู้น้อยในอันไร้เหตุ เพราะได้เคยเห็นอกกันมา ข้อนสมควรจะยกขึ้นว่าได้ทรงกระทำความชอบเป็นพิเศษได้ส่วนหนึ่ง

อนึ่งสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์นี้ มีพระกมลสันดานประกอบไปด้วยเมตตาที่ถูกต้อง ทรงโอบอ้อมอารีเมตตาปรกติ เพราะฉะนั้น เมื่อได้ทรงรับราชการอยู่ในกรมใดตำแหน่งใดก็ได้เอาพระไทยใส่สอดส่อง และช่วยเหลือกิจสุขทุกข์ของเพื่อนข้าราชการทุกชั้น จึงเป็นที่นิยมนับถือรักใคร่ของข้าราชการในกรมทหารบกตั้งแต่ชั้นนายตลอดลงมาถึงชั้นพล ควรนับว่าเป็นพระคุณสมมติได้ส่วนหนึ่ง

บัดนี้สมควรที่จะสถาปนาพระอิสริยยศให้ใหญ่ยิ่งขึ้น จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่ง ให้เลื่อนสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมขุนนครราชสีมา ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวง มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ วิสิษฐวิสุทธลักษณโสภณ อุบัติศัลกกาลนิยม ประถมปรีวัตรรัตนโกสินทรศก สดสาธกอุษโฏดตร สถาพรมงคผลสมัชช นราธิปคัยบรมนารถ จุฬาลงกรณราชวโรรส อุดุลยศอุฎฐฐศักดิ์

เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

อุกโทภัยวิสุทธานิคมัตริย์ ขัตติยราชกุมาร กรมหลวงนครราชสีมา
ครุฑนาม ให้ทรงศักดินา ๕๐๐๐๐ ตามพระราชกำหนดอย่าง
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าต่างกรมในพระบรมราชตระกูล
อันสูงศักดิ์ จึงทรงเจริญพระชนมายุ พรรณสุขพลปฏิภาณ
คุณเสารสมบัติ สรรพศิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล วิบุลยสุขุมผล
สกลเกียรติยศ อิศริยศักดิ์มหิพารทุกประการ

เจ้ากรม เป็นหลวงนครราชสีมา ถือศักดินา ๘๐๐

ให้ทรงเลื่อน ปลัดกรม เป็นขุนลำปางบุราชิบดี ถือศักดินา ๖๐๐

สมุหรัษฎาธิ์ กองแผ่นดินมีตตานั้นราภิบาล
ถือศักดินา ๔๐๐

อนึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ
เทวะวงศ์วโรปการ ได้ทรงรับราชการสนองพระเดชพระคุณ
ในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศมาช้านาน ได้ทรง
กระทำความดีความชอบทั้งในราชการแผ่นดิน แลในส่วนพระองค์
แต่ในรัชกาลที่ ๕ มาจนรัชกาลปัจจุบัน ราชการในหน้าที่จะมีสำคัญ
ประการใด แลได้ทรงจัดราชการนั้น ๆ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย
ประการใด มีปรากฏในประกาศเลื่อนกรมครั้งก่อนนั้นแล้ว ต่อมา
ราชการในหน้าที่ยิ่งสำคัญหนักขึ้น กล่าวคือ การรักษาความเป็น

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๔

กลางในระหว่างมหาประเทศ ที่มีทางพระราชไมตรีกับกรุงสยาม
ทำสงครามแก่กัน อาศัยอยู่ที่ทรงพระปรีชาสามารถรอบรู้กิจการใน
หน้าที่โดยทั่วถึง จึงได้ทรงผ่อนผันจัดราชการนั้น ๆ ให้เป็นไป
ตามกระแสพระบรมราโชบายมิได้คลาศเคลื่อน จึงมิได้มีเหตุ
กระทบกระเทือนให้เป็นที่มัวหมอง แก่ทางพระราชไมตรีกับนานา
ประเทศแม้แต่เล็กน้อย เป็นเหตุประกอบให้เจริญพระราช
อิศริยยศปรากฏพระเกียรติคุณแผ่พ้านไป กระทำให้มหาประเทศ
ทั้งปวงมีความนิยมนับถือพระราชกฤดาภิไธยยิ่งขึ้น จนสมเด็จพระ
พระเจ้ากรุงอังกฤษทรงถวายพระราชอิศริยยศตำแหน่งนายพลเอก
พิเศษกองทัพบกอังกฤษ แลทรงรับตำแหน่งนายพลเอกพิเศษ
กองทัพบกสยาม อันพระราชาธิบดีในชมพูทวีปยังมีได้เคยทรง
รับเลยนั้นเป็นต้น ในส่วนพระองค์ ทรงนับว่าพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระเทวะวงศ์วโรปการเป็นเอกอัครมนตรี ผู้ที่ได้ทรง
ปลุกชาสรรพรราชกิจน้อยใหญ่ได้ส่มพระราชหฤทัยทุกเมื่อ เพราะ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์นั้น ทรงมีความชำนาญชาญในเชิงรัฐ
ประศาสน์บาย หาผู้ใดเปรียบปานได้โดยยาก ทั้งทรงเป็น
ผู้ที่ทราบบังคมทูลความเห็นโดยตรงทุกเมื่อ โดยความจงรักภักดี
และประกอบด้วยสัตย์ธรรมสุจริตธรรมปราศจากอคติทั้งสี่ประการ
จึงเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยแลทรงเคารพอยู่พระองค์หนึ่ง

เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕

อนึ่งก็ทรงพระเจริญด้วยอยู่ในชั้นพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่แล้ว สมควรจะเพิ่มพระราชอิสริยยศให้ ใหญ่ยิ่งขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้ เดือนพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระเทวะวงศ์วโรปการ เป็นสมเด็จพระยา มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ จัตติยพิศาลสุรบถ บรมราชินีศรีพัชรินทรภวทร สไบสวอนเนนตีปรีชา มหาสมันตยานุวัตร วิบุลย์ ไพรชราชกิจจาคุณย์สุาเทรปฎิภาณ นฤกดิญาณวิทยา คณนาทิสาศตร โหระถลาณูวาทนานาปกรถ์ เกียรติกัจจรจิรกาล บริบูรณ์คุณสารสมบัติ สุจริตสมาจารวัตรมัทวมตตาชวชยาศัย ศรีรัตนตรัยสรณชาตา กัลยาณธรรมิกนาถบพิต นาคนาม ให้ทรงศักดิ์นา ๓๕๐๐๐ เป็นพิเศษ ในตำแหน่งพระองค์เจ้าต่างกรม ผู้ใหญ่ในพระบรมมหาราชวัง จงทรงเจริญพระชนมายุพรรณ สุขพลปฎิภาณ คุณสารสมบัติ สรรพศรีสวัสดิ์พิพัฒเมงคก วิบุลย์สุภผลเกียรติยศ อิศริยศศักดิ์เดชาอนุภาพมโหฬารทุกประการ เจ้ากรม เป็นพระยาเทวะวงศ์วโรปการ

ให้ทรงเลื่อน	ปลัดกรม	เป็นพระภบาลสวามิภักดิ์
		ถือศักดินา ๑๐๐๐
	สมุหบัญชี	เป็นหลวงรักรัมย์พยุหผล
		ถือศักดินา ๕๐๐

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓๓ หน้า ๒๒๖

อนึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่า พระเจ้าฟิซเซอ กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ ได้ทรงรับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพระคลังมาด้วยทรงพระปรีชาสามารถในราชการ นอกจากพระคุณสมบัติดัง ปราบกฏในประกาศ เดือน กรม ครั้ง ก่อนแล้ว ต่อมาก็ได้จัดราชการในกระทรวงพระคลังให้เจริญมาโดยลำดับมิได้มีเวลาเสื่อมถอย เมื่อได้รับพระกระแสพระบรมราโชบายไปประการใดแล้ว ก็ได้ทรงจัดราชการนั้น ๆ ให้สำเร็จไปตามพระราชประสงค์ เป็นต้นคือการเปิดคลังออมสิน ให้ทวยราษฎร์ได้นำทรัพย์สินมาฝากได้ปราศจากภัยอันตราย มีโจรภัยแลอัครภัย เป็นต้น กับทั้งได้ทรงจัดตั้งกรมพาณิชย์แลสถิติพยากรณ์แลจัดการสหกรณ์ แลรวมกรมสรรพากรที่แยกย้ายกันอยู่แต่ก่อนให้มารวมอยู่ในบังคับบัญชากระทรวงเดียวกันทั่วพระราชอาณาจักร ทั้งได้ทรงจัดการสุรายาฝิ่นเป็นของรัฐบาล เพื่อจะได้ดำเนินไปนิตางที่จะเลิกมิให้ ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ประพฤตีสุมฝิ่นในอาณาภาว อนึ่งในเวลาที่มีหลายประเทศกระทำสงครามแก่กันณทวีปยุโรป ย่อมมีผลกระทอจนถึงการค้าขายในพระราชอาณาจักรสยาม ซึ่งเป็นที่น่าวิตกว่าประโยชน์แผ่นดินจะตกต่ำไป จนแผ่นดินให้ราชการแผ่นดินเดินก้าวหน้าช้าไป แต่ก้หาเป็นเช่นนั้นไป ยังได้ทรงจัดการให้เลิกอากรห่วยเสียได้ทันพระราชประสงค์ กิจการที่ได้ทรงกระทำ

เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕

มาทรง^๕ ล้วนเป็นคนแก่ราชการแผ่นดินแลตลอดจนไพร่ฟ้า
ประชากร เป็นที่ส่อให้เห็นกำลังพระอุตสาหวิริยภาพอันยิ่งใหญ่
ของพระองค์ อีกประการหนึ่ง พระเจ้าพี่ยาเธอได้ทรงสำแดง
ปรากฏชัดโดยอเนกประการ ว่าทรงตั้งมั่นอยู่ในความจงรักภักดี
และรักใคร่ในพระองค์เป็นนิรันดร์ จึงเป็นที่ไว้วางพระราช
หฤทัย และสมควรเลื่อนพระราชอิสริยยศให้ใหญ่ยิ่งขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่ง ให้เลื่อนพระเจ้าพี่ยาเธอ
กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ ขึ้นเป็นกรมพระ มีพระนามตาม
จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรี
นฤนาถ สุรเชษฐาธิราชกิตติยากร วรลักษณสุนทรวิริวิจิตร
สรรพรัชดาธิกิจโกศล วิมลรัตนมหาโกศาธิบดี ธีรคุณไพโร
สุกสมาจารสารสมบัติ มัทวเมตตาทายาศัย ไตรศรีรัตนสรณาคม
อุดมศักดิ์บพิตร สิงหนาม ให้ทรงศักดินา ๑๕๐๐๐ ตามพระราช
กำหนด อย่างพระองค์เจ้าต่างกรมในพระบรมมหาราชวัง จง
ทรงเจริญพระชนมายุ พรรณสุขพลบูรณ์ คุณสารสมบัติ
สรรพศรีสวัสดิ์พิพัฒนามงคล วิบุลยศุภผลสกลเกียรติยศ
เดชาานุภาพมโหฬารทุกประการ

- เจ้ากรม เป็นพระจันทบุรีนฤนาถ ถือศักดินา ๔๐๐
- ให้ทรงเลื่อน ปลัดกรม เป็นหลวงตราขบรู้งาม ถือศักดินา ๖๐๐
- สมุห้บาญชี เป็นขุนขลุ่ยพลาภิบาล ถือศักดินา ๔๐๐

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓ หน้า ๒๒๘

อนึ่งทรงพระราชดำริเห็นว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่น
กำแพงเพชรอรรคโยธิน ได้ทรงรับราชการในตำแหน่งจเรการ
ช่างทหารบกมาแต่พระพุทธศักราช ๒๔๕๑ ในเวลาที่ทรงรับ
ราชการอยู่ในตำแหน่งนี้ ได้ทรงพระดำริหว่าระเบียบวิธีจัดการ
งานในกรมนี้ให้เรียบร้อยเป็นหลักฐาน ทั้งได้ทรงแต่งตำราเรียน
แลทรงทำการสอนด้วยพระองค์เอง แลแนะนำให้ผู้สอน
ในวิชาช่างสำหรับทหาร นับว่าเป็นบ่อเกิดแห่งวิชาช่างทหารใน
กองทัพกสยามเป็นอย่างดี เพราะพระองค์ท่านเป็นผู้รอบรู้กิจ
การช่างทุกประเภท ทั้งทางทหารแลพลเรือนเป็นอย่างวิเศษ

นอกจากนี้ได้ทรงรับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ พร้อมกันไป
กับตำแหน่งจเรการช่างทหารบก คือทรงเป็นผู้บัญชาการกองพล
ทหารบกที่ ๓ เป็นพระองค์แรกในตำแหน่งนั้น แล้วทรงเป็น
ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๑ รักษาพระองค์ ซึ่งแต่ก่อนมา
กองพลนี้ไม่เคยออกทำการในสนามได้เลย พังมาออกทำการได้
ในสมัยที่พระองค์ท่านเป็นผู้บัญชาการเป็นต้นมา เห็นได้ว่ากอง
พลนี้มีความเจริญผิดแปลกขึ้นเป็นอันมาก แล้วได้ทรงเป็น
แม่ทัพกองทัพน้อยทหารบกที่ ๑ เป็นพระองค์แรกในตำแหน่งนี้
ได้ทรงวางการทำงานให้เป็นระเบียบแบบแผนเป็นอันดีต่อมา ได้
ทรงเป็นจเรทัพบกแลการปืนเล็กปืนกล อันเป็นตำแหน่งที่ต้อง

ตรวจตราการทหาร แลทางการงานทุกสิ่งทุกอย่างทั่วไปทั้งพระ
ราชอาณาจักร เพื่อให้การดำเนินไปถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับของ
กระทรวงกระลาโหม เป็นตำแหน่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ได้เคยทรงดำรงมาครั้งยังดำรงพระราชอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระ
พระยุพราช

นอกจากนี้ ยังได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณในราชกิจ
ส่วนพระองค์อีกหลายอย่าง มีวางทางรถไฟแลเดินรถไฟขนาด
ข้อมสั้นนครประทุม แลจัดการจำลองนาวายุทธ เป็นต้น

เมื่อได้พิจารณาการงานที่พระเจ้าเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่น
กำแพงเพชรอรรคโยธินได้ทรงกระทำมา เป็นที่เห็นได้ว่า พระองค์
เป็นผู้ประกอบด้วยพระคุณวุฒิปรีชาสามารถในราชการ แล
ประกอบด้วยพระอุตสาหวิริยเป็นอย่างยิ่ง เมื่อได้ทรงรับ
ราชการอยู่ในตำแหน่งใด ก็ได้ทรงจัดราชการในตำแหน่งนั้น
ให้ได้ระเบียบเรียบร้อยเป็นหลักฐานอันดี มีความเจริญเป็นผล
เห็นปรากฏ ทั้งได้ทรงพระอุตสาหเสด็จออกไปเที่ยวทรงตรวจ
การทหารบกทั้งในกรุงและหัวเมืองเนื่อง ๆ มิได้ทรงเห็นแก่
ความลำบากเหน็ดเหนื่อย สมควรจะนับว่าทรงเป็นผู้สามารถ
ในราชกิจเป็นอย่างเอกได้พระองค์หนึ่ง อีกทั้งในส่วนพระองค์
กรมหมื่นกำแพงเพชรอรรคโยธิน ก็ได้ทรงสำแดงปรากฏชัด
ด้วยประการต่าง ๆ ว่าทรงมีความจงรักภักดีรักใคร่ในใต้ฝ่าละออง
ธุลีพระบาทยิ่งนัก จึงได้ทรงรับราชการในพระองค์ โดยความ

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๓ หน้า ๒๓๐

เดิมพระหฤทัยทุกเมื่อ มิได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยใน
เมื่อใด ๆ เลย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเห็นน้ำ
พระหฤทัยของพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์นี้โดยถ่องแท้แล้ว
จึงทรงพระราชสีเนหาและทรงพระเมตตาหนัก และทรงพระราช
ดำริหว่า สมควรเลื่อนพระราชอิสริยยศให้ใหญ่ยิ่งขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่ง ให้เลื่อนพระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหมื่นกำแพงเพชรอรรคโยธิน เป็นกรมขุน มีพระนามตาม
จากในพระสุพรรณบัฏว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนกำแพง
เพชรอรรคโยธิน พยัคฆนาม ให้ทรงศักดินา ๑๕๐๐๐ ตามพระราช
กำหนดอย่างพระองค์เจ้าต่างกรมในพระบรมมหาราชวัง จงทรง
เจริญพระชนมายุ พรรณสุขพลบูรณ์ คุณสารสมบัติ สรรพ
ศิริสวัสดิ พิพัฒนามงคล วิบุลยศุภผลสกลเกียรติยศ มโหฬาร
ทุกประการ

ให้ทรงเลื่อน เจ้ากรม เป็นขุนกำแพงเพชรอรรคโยธิน

ถือศักดินา ๖๐๐

ปลัดกรม กองเป็นหมื่นชาญบุรินทร์โยธี

ถือศักดินา ๔๐๐

สมุหบัญชี กองเป็นหมื่นโกสัมพีผลโยธา

ถือศักดินา ๓๐๐

เล่ม ๓๓ หน้า ๒๓๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕

ให้ ผู้ซึ่งได้เลื่อนแกลงบรรดาศักดิ์ทั้ง ๑๒ นี้ ทำราชการใน
หลวงแลในกรมตามอย่างธรรมเนียม เจ้ากรม ปลัดกรม สมุห
บาญชี ในสมเด็จเจ้าฟ้า แลพระองค์เจ้าต่างกรมทั้งปวงสืบไป
ให้มีสุขสวัสดิ์เจริญเทอญ